

Notă de argumentare

a respingerii deciziei Consiliului științific al Universității Tehnice a Moldovei din 27 octombrie 2025 de a aproba / conferi titlul științific de doctor habilitat în arte doamnei MUNTEANU Angela, în urma susținerii tezei „Stilistica morfologică în designul interior, arhitectura și artele plastice din Moldova”, specialitatea 651.01. *Teoria și istoria artelor*.

În urma examinării tezei în cadrul Comisiei de experți în științe umaniste și a Comisiei de profil în cercetare și inovare au fost formulate următoarele observații și recomandări care au stat la baza respingerii deciziei:

1. Titlul lucrării este lipsit de orice repere spațial-cronologice concrete: *Stilistica morfologică în designul interior, arhitectura și artele plastice din Moldova*. Ce perioadă cuprinde cercetarea, care este arealul geografic: Republica Moldova sau Țara Moldovei? Domeniul de studii de asemenea are o cuprindere excesivă și de asemenea este lipsit de orice reper concret. Astfel, dna MUNTEANU Angela, și-a propus să abordeze o arie extrem de vastă, constituită din trei domenii distincte. Doar în introducere apare o delimitare cronologică prin triada: Basarabia, RSS Moldovenească, Republica Moldova, iar la cadrul cronologic și geografic se menționează intervalul temporar – sec. XIX – înc. sec. XXI, care mai departe din nou este diluat prin formularea: Segmentul de timp ales, cu incursiuni în perioada medievală și cea antică, până la cea modernă și contemporană.

2. Analiza istoricului cercetării problematice abordate în introducere, practic lipsește cu desăvârșire, fiind înlocuită cu enumerări de nume (în plan național, în spațiul românesc și în spațiul internațional – sic!) și trimiteri la anumite lucrări ale acestor autori și doar două aserțiuni din opera lui Charles William Morris și Umberto Eco, fără vreo asociere cu textul cercetării autoarei. Multiple judecăți generale nu sunt susținute de indicații bibliografice clare.

3. În capitolul destinat analizei istoriografice, aceasta se reduce la enumerări, uneori chiar prin mixarea planurilor cronologice, care aduce la un haos total:

„În Basarabia, către sfârșitul secolului al XIX-lea, problematica a fost abordată în publicațiile guberniale – *Бессарабский вестник*, *Бессарабская жизнь*, *Бессарабская почта* etc., dar și în publicațiile *Comisiunii monumentelor istorice*, *Secția din Basarabia* [85], în cele trei volume ale anuarului, editate în anii 1924, 1928 și 1931, ale istoricilor Nicolae Iorga [151; 152; 153; 154; 155; 156; 157; 158], Ștefan Ciobanu [70; 71; 72], Lucia Sava [303], Lucian Blaga [40; 41; 42; 43], Valentin Tomuleț [357; 358; 359; 360], Ion Țurcanu [366] etc.”

Astfel, reiese că în Basarabia către sfârșitul secolului al XIX-lea, problematica a fost abordată în publicațiile din epoca interbelică și din timpurile recente (L. Sava, V. Tomuleț, I. Țurcanu).

4. Multiple dezacorduri, omisiuni de cuvinte, folosirea unor cuvinte „inventate” fac imposibilă înțelegerea gândului autoarei.

5. Utilizarea abuzivă și improprie a terminologiei. Astfel, aflăm, că amenajarea unor peșteri (care aici sunt forme de arhitectură – sic!, p. 43) sunt un produs de design, iar picturile rupestre ar fi forme de decorație a acestui design interior. Totalitatea vestigiilor arheologice se transformă în totalitatea relicvelor – sic! (probabil relictelor).

6. Includerea nemotivată și absolut abuzivă a unor pagini de istorie a artei și arhitecturii universale începând cu preistoria, Egiptul antic etc., toate menite să confirme un lucru binecunoscut în istoria artei, devenit chiar banal, despre unitatea stilistică în variile domenii de artă plastică și arhitectură, amestecat cu detalii de evoluție artistică din varii epoci istorice fără a exista o logică a acestor expuneri – cap. 1.2.

7. Informații haotice menționând contribuții istoriografice începând cu cercetarea culturii Cucuteni.

8. Cap. 2.1. – vorbind despre faptul că primii, care au acordat atenție așezărilor și amenajărilor fortificate, au fost cronicarii Grigore Ureche, Miron Costin și Ion Neculce, autoarea nu face trimiteri la opera lor, ceea ce evident s-ar impune, dar la studii contemporane, în care probabil, acești cronicari sunt citați. Probabil, pentru că trimiterea se face doar la lucrare, nu și la pagini. De altfel, această manieră de citare este preponderentă în teză, în marea majoritate a cazurilor între paranteze apare doar numărul de ordine din registrul bibliografic.

9. În continuare, prezentarea contribuțiilor predecesorilor în cap. 2.1, are un caracter haotic, aleatoriu, mai mult de consemnare, cu aceleași trimiteri la lucrări.

10. În esența sa, lucrarea prezintă o repertoriere a monumentelor, în mod special din perspectiva arhitectonică, cu informații despre amenajarea interioară, acolo unde au fost depistate.

11. În teză, domeniul artelor plastice este abordat sporadic și fără relevanță, în felul în care se prezintă.

12. Concluziile în mare parte au un caracter de generalități binecunoscute, sau prezintă aserțiuni greu de digerat. Ca de exemplu la pag. 131-32:

„În concluzie, determinăm că stilistica morfologică din designul interior, arhitectură și artele plastice, de la sfârșitul secolului al XIX-lea – începutul secolului al XX-lea, a fost condiționată de diferiți factori istorici, politici, economici etc., care au determinat o anumită tipologie stilistică de *natură eclectică*. Iar caracterul conceptual-stilistic și tipologic al designului interior, al monumentelor arhitecturale urbane și rurale și al artelor plastice din secolul al XIX-lea a fost determinat de reglementările impuse de către noile autorități, bazate pe respectarea proiectelor urbanistice specifice Imperiului Rus, de preferințele și gustul estetic al artiștilor plastici, al arhitecților care ofereau și servicii de design interior, dar într-o oarecare măsură și de cerințele comanditarilor.”

„O caracteristică importantă a epocii medievale, premoderne, o reprezintă dezvoltarea și valorificarea modelelor de arhitectură istorică construită pentru locuit, una vernaculară, asigurarea comodităților din spațiul interior, completarea cu elemente din tezaurul național (cu piese de mobilier, textile, obiecte de artă etc.).”

„Statul medieval al Moldovei (1359-1812) a definit, pentru circa cinci sute de ani, reperele istorice ale identității moldovenești, în esență românească, lucru confirmat de numeroasele atestări documentare ale timpului, inclusiv străine.”

13. Lucrarea abundă de erori gramaticale, omisiuni de litere și chiar cuvinte. Mostre de expresii utilizate în textul tezei:

a) „pluridiversitatea”;

b) „În acest context, patrimoniul național arhitectural, cu al designului interior, al artelor plastice reprezintă elemente specifice poporului și tradițiilor și obiceiurilor strămoșilor. Artistul, conform filosofilor greci și romani: Pitagora, Socrate, Platon lumea sensibilă este alcătuită din tot ceea ce putem experimenta prin simțuri. Tezele istoricilor, esteticienilor și criticilor de artă, precum: Sfântul Augustin, Toma d'Aquino, Dürer, Diderot, Alexander Baumgarten [394], Johann Winckelmann [384], Edmund Burke [51], Immanuel Kant [162; 163], Nicolai Hartmann [138], Tudor Vianu [376; 377; 378; 379; 380; 381], Władysław Tatarkiewicz [344; 345], Teodor Adorno [4], Umberto Eco [116; 117; 118] etc. Pe parcursul secolului al XIX-lea, arta devine spațiul căutărilor de expresie artistică de formă nouă, prin a deveni modernistă”;

c) „În această ordine de idei, actualitatea temei de cercetare derivă din necesitatea unei analize de ansamblu a studiului cerințelor și principiilor stilistice în arhitectură, design interior, arte plastice au evoluat în timp de la paleta stilistică din antichitate la perioada contemporană cu transformări noi în stilistică, contestate la nivelul ei, din știința europeană prin creativitatea medierilor teoretice, cu valoare constructivă, dar și analitică, manifestată într-un tablou integrat al **concepției triarhice evolutive în stilistica morfologică a artei create**.”;

d) „În această ordine de idei, dezideratele **problemei cercetării**: *Care sunt valorile artistice multilaterale ale evoluției istorico-artistice a stilisticii morfologice în designul interior, arhitectură și artele plastice din Moldova ?*”

e) „iar în secolele XVIII–XIX, sunt o perioadă marcată de apariția lucrărilor semnate de Johann Joachim Winckelmann [439] și Jacob Christoph Burckhardt [394].”;

f) „De aspectul estetic și de filosofia creațiilor artistice se preocupă Achitei Gheorghe [2; 3], Denis Diderot, Voltaire (François-Marie Arouet) în Franța [427], Immanuel Kant [162; 163], Georg Wilhelm Friedrich Heggel [142], Johann Wolfgang von Goethe în Germania și Reynolds, Hogarth în Anglia [123].”

g) „Denumirea provine de la localitățile în preajma cărora au fost descoperite pentru prima dată vestigiile ale acesteia (Cucuteni este un sat din apropierea Iașului (România) și Tripolie – localitate din Ucraina), din regiunea carpato-dunăreană, situat pe teritoriul actual al Republicii Moldova, României și Ucrainei (muntenegreni, albanezi, greci, bulgari, austrieci, bavarezi, români, moldoveni, ucraineni etc.)”;

h) „Investigațiile sunt elaborate pe parcursul evoluției societății umane din perioadele antichității, evului mediu și până în epocile modernă și contemporană, discutând, reflectând domeniul stilisticii morfologice în designul interior, arhitectură și artele plastice, prezentând un tablou complex de interferență și principii stilistice evidente, ceea ce reprezintă un valoros patrimoniu național și internațional, construit în spațiul pruto-nistean.”

În concluzie, considerăm că teza trebuie susținută, cu precizarea titlului, a specialității (recomandabil – Istoria și teoria arhitecturii), evacuarea din conținut a multiplelor materiale care nu se justifică în tematica lucrării (în cazul păstrării unor materiale adiacente temei, trebuie adusă în mod clar și precis justificarea prezenței lor). Notele trebuie realizate în conformitate cu cerințele pentru astfel de demersuri științifice (indicarea și a paginilor, nu doar a titlurilor, dacă se citează surse, asta se face direct prin trimitere la ele, nu intermediar, prin lucrările în care sunt citate). Problematika istoriografică trebuie prezentată analitic, nu prin simple enumerări. De adus în concordanță terminologia, trebuie sesizată și menținută distanța dintre amenajarea unui interior și designul unui interior etc. Întotdeauna e necesar de a prezenta legătura logică între materialul cercetat și scopurile cercetării. Concluziile reformulate, pentru a aduce în evidență contribuțiile științifice. Lucrarea trebuie să treacă printr-o redactare minuțioasă, prin introducerea acordurilor potrivite, a cuvintelor scăpate, a semnelor de punctuație necesare etc., pentru a face textul lizibil.

Menționăm totodată observațiile privind publicațiile indicată în Lista lucrărilor din dosarul prezentat. O parte din lucrările din culegerile conferințelor nu corespund cerințelor pentru a fi considerate științifice (de ex. nr. 5, 7-12, 15-16 din manifestările științifice de peste hotare sunt în publicații pseudoștiințifice, iar nr. 2-7 din culegerile conferințelor desfășurate în Republica Moldova sunt publicate în culegeri ale conferințelor care nu sunt în Registrul manifestărilor științifice recunoscute din Republica Moldova. Monografia indicată are la bază teza de doctor a autoarei, susținută în 2016. Totodată la începutul monografiei este indicat că „Monografia este parte a Proiectului de Postdoctorat 2021-2022, cu cifrul 21.00208.0807.00/PD și parte a Proiectului de Cercetare UTM, acronim MoSiTed, cu cifrul 020406”.